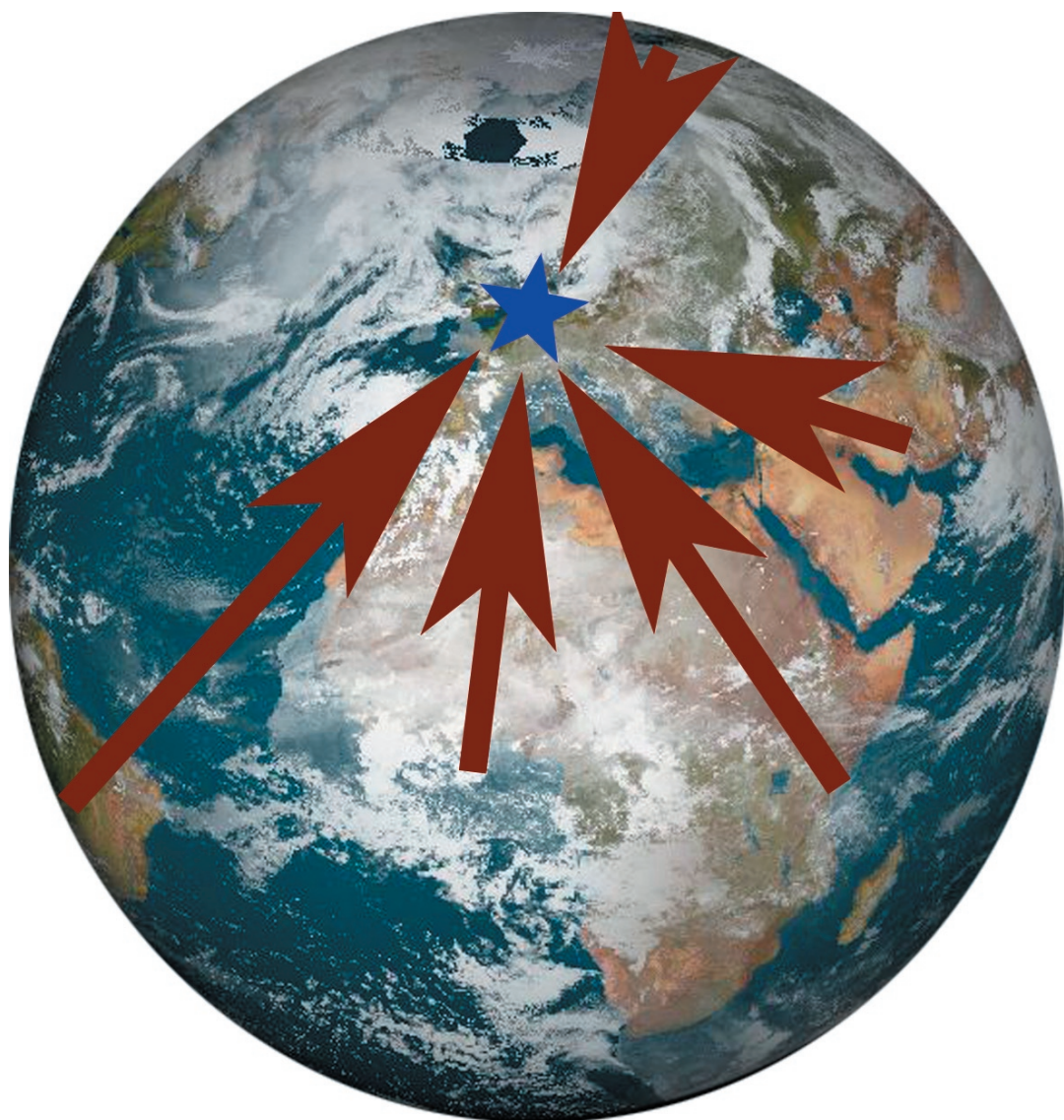

Een actief Vlaams migratiebeleid

SVEN GATZ

INHOUD

- A. Basisprincipes van het migratiebeleid in Canada, Australië, en de VS :
 1. CANADA
 2. AUSTRALIE
 3. VERENIGDE STATEN
- B. Het Europees economisch migratiebeleid, een geschiedenis in wording
- C. Duitsland : een voorbeeld voor Europa?
- D. Het Belgisch economisch migratiebeleid
- E. Een actief Vlaams migratiebeleid : een aantal bedenkingen
- F. Een coherent beleidskader voor Vlaanderen en België

Canada, Australië, Nieuw-Zeeland en de Verenigde Staten voeren sinds enige tijd een actief migratiebeleid. Dit beleid is selectief en voornamelijk gericht op de economische en (in mindere mate) demografische noden van het gastland. Geschiedkundig hoeft dit beleid niet te verbazen. Het zijn immers landen die hun huidige bestaan te danken hebben aan migratie. ‘Migratie’ wordt er meer dan bij ons bekeken vanuit een pioniersgeest waarbij het scheppen en nemen van mogelijkheden door het opzoeken van nieuwe werelden als positief ervaren wordt. De volledigheid gebiedt ons wel te zeggen dat ook in deze landen de tolerantie ten opzichte van de migrant, voornamelijk de zichtbare of niet-Europese migrant, verminderd is. Toch is migratie er niet enkel een probleem, maar vooral ook een opportuniteitskwestie.

Geopolitiek is het voor deze landen ook ‘makkelijker’ om een migratiebeleid te voeren. Deze landen liggen voor een groot deel omringd door water en grenzen aan weinig of geen andere staten. Dit maakt de illegale instroom beter beheersbaar. De geopolitieke situatie van Europa is daartegenover een “visnet met vele grote gaten”.

Toch loont het de moeite om het beleid van deze landen te bestuderen en er inspiratie uit te halen. We leven immers in een wereld waar de mobiliteit van mensen, en niet alleen van goederen, steeds groter wordt. Dat brengt verschillende en vaak complexe vormen van migratie met zich mee. Met deze verschillende migratievormen moeten we op pragmatische wijze omgaan. Mensen die hier vanuit politieke overweging naar toe vluchten moeten efficiënt geholpen worden. Mensen die met hun kennis bij ons willen komen werken en bijdragen aan onze economische ontwikkeling moeten dat op een efficiënte manier kunnen doen. Migratie is een gebeuren dat met of zonder onze toestemming plaatsvindt. Wat we ermee aanvangen ligt in onze handen.

Waarom is een doordacht en gericht economisch migratiebeleid voor Vlaanderen noodzakelijk? Niet, zoals vaak gedacht wordt, om het probleem van de vergrijzing op te lossen. De instroom van jonge mensen kan daar maar in zekere mate iets aan veranderen. Er zouden immers jaarlijks heel veel mensen naar België moeten komen om onze bevolkingspyramide in evenwicht te brengen en ook dan zou het effect van korte duur zijn.

De voornaamste reden ligt in het in stand houden en vergroten van onze kenniseconomie. Vlaanderen moet dit doen om haar positie op de wereldmarkt te behouden en te versterken. Onze eigen creatieve krachten ondersteunen is daarbij belangrijk, maar ook nieuwe ‘diverse’ krachten aantrekken is daarvoor wenselijk en zelfs noodzakelijk. Om deze ‘buitenstaanders’ aan te trekken moet vooreerst duidelijk zijn wat wij willen en waar we nood aan hebben. Vervolgens moeten we een zo efficiënt mogelijk systeem uitwerken om deze mensen naar hier te halen. Laten we eerst kijken hoe anderen dit proberen.

A Basisprincipes van het migratiebeleid in Canada, Australië, en de VS

Algemene basisprincipes van het migratiebeleid

Canada

Australië

Verenigde Staten

In elk van deze landen moet de aanvrager aan een aantal algemene voorwaarden voldoen. Deze voorwaarden hebben betrekking op de gezondheid van de aanvrager, zijn strafrechtelijk verleden en zijn of haar financiële draagkracht. Deze laatste voorwaarde komt erop neer dat de aanvrager zichzelf en indien aanwezig ook zijn familieleden gedurende een bepaalde periode moet kunnen onderhouden. Deze periode verschilt naargelang de bestemming (land of regio), gaande van 3 maanden tot een jaar.

Het is ook zo dat de aanvrager moet betalen voor het doorlopen van de procedure en eventuele diensten die hem hierbij kunnen helpen. In Canada is dit bijvoorbeeld voor een aanvraag onder het Federaal Economisch Programma als gekwalificeerde werknemer (zie onder) 550 Canadese Dollar (ongeveer 345 Euro) per volwassene (vanaf 22 jaar) en 150 Canadese Dollar per kind (onder 22).

A

1. Canada

Canada & migratie

Legaal worden in Canada jaarlijks ongeveer 250.000 migranten toegelaten (Canada telt vandaag ongeveer 31,3 miljoen inwoners - het toegelaten migratiesaldo bedraagt dus ongeveer 0,8% ten opzicht van de Canadese populatie). Deze worden onderverdeeld in 3 categorieën:

De economische migranten (120.000) :

Het zijn de mensen die een geslaagde aanvraag indienen onder het economisch programma (in totaal 60.000 geslaagden en hun familieleden). Deze categorie wordt onderverdeeld in :

- De gekwalificeerde werknemer : De selectie verloopt volgens een puntensysteem. Indien de aanvrager 75 punten haalt (en voldoet aan de algemene voorwaarden) is hij of zij geslaagd. Deze punten verdient de aanvrager ondermeer op basis van zijn onderwijs en behaalde diploma's, kennis van het Engels en/of het Frans, de leeftijd (20-50jaar) en professionele ervaring.

De 'Business Migrants' worden op hun beurt onderverdeeld in :

- o De zelfstandige : deze moet een levensvatbaar ondernemingsplan kunnen voorleggen. Vaak gaat het over landbouwers, kunstenaars en sportlui.
- o De ondernemer : Deze moet beschikken over voldoende professionele ervaring en 300.000 Canadese Dollar. Bij aankomst moet de migrant een zaak opzetten of een bestaande zaak overnemen en minimaal één Canadese werknemer aanwerven
- o De investeerder : Deze moet over 800.000 Canadese dollar beschikken . Zij hoeven geen eigen bedrijf op te starten en maken meteen aanspraak op permanent verblijf.

1. Canada

Vluchtelingen (30.000) :

Onder deze categorie vallen de spontane asielzoekers die door de staat van financiële middelen voorzien worden (en dus niet aan de algemene financiële voorwaarden dienen te voldoen) en de privaat gesponsorde vluchtelingen (Vijf Canadezen of permanente residenten moeten bereid zijn om elke maand en dit gedurende twee jaar 200,00 Euro te voorzien voor deze vluchteling).

Volgmigranten (70.000) :

Hier gaat het over mensen die door familiebanden verbonden zijn aan een Canadees of een migrant met een permanente verblijfsvergunning.

Naast het permanent verblijf kan je ook een aanvraag doen voor een tijdelijk verblijf. Dit kan als tijdelijk werker en met een studentenvisum.

Québec neemt in Canada een speciale positie in en heeft een eigen immigratieprogramma in samenwerking met de Canadese regering. Het verwerkingsproces van een aanvraag tot migratie naar Québec verloopt gescheiden van de andere aanvragen in Canada. Het systeem is ook complexer en wijzigingen in dit systeem werken retro-actief. De nadruk ligt er meer op de aanpassingsmogelijkheden van de aanvrager. De motivatie, de kennis over Québec en de kennis van het Frans zijn zeer belangrijk...

A

1. Australië

Australië & migratie

Jaarlijks krijgt Australië ongeveer 1 miljoen aanvragen. Van deze aanvragen worden er ongeveer 8,5% toegekend (Australië heeft ongeveer 19,5 miljoen inwoners. Jaarlijks worden dus ongeveer 0,5% migranten toegelaten ten opzichte van de Australische bevolking). Vooral sinds de jaren '90 verstrengde het beleid. Er wordt vooral gemikt op diegenen die een meer dan gemiddelde en onmiddellijke bijdrage kunnen leveren aan de Australische economie. Er zijn verschillende mogelijkheden tot een immigratieaanvraag. We geven hier de belangrijkste.

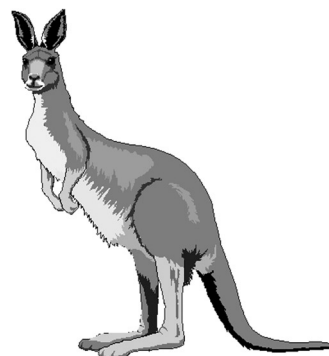
- Algemeen geschoolde migranten :

In deze categorie moet iedereen aan een aantal minimumvoorwaarden voldoen : jonger dan 45 jaar, een goede kennis (proficiënt) van het Engels, een beroep uitoefenen dat op de 'skilled occupation list' voorkomt en beschikken over 1 tot 2 jaar werkervaring.

Onder deze categorie is de 'skilled independent class' de populairste. Een geslaagde aanvraag verkrijgt men door het behalen van een score op basis van een puntensysteem (pass-mark). Het minimum van deze score varieert naargelang het aanbod en de noden van Australië. Eigenschappen die een goede score opleveren zijn bijvoorbeeld : de leeftijd (tussen 20-30 jaar geeft het meeste punten), opleiding en diploma's, kwaliteiten van de partner,...

Aanvragers met een goede score kunnen naar Australië migreren zonder daarom reeds over een concrete werkaanbieding te beschikken. Zij kunnen tijdens de eerste twee jaar van hun verblijf wel geen aanspraak maken op de sociale zekerheid.

Diegenen die geen goede score halen maar wel voldoen aan de minimumvoorwaarden, maken echter nog een kans indien zij wel een concreet werkaanbod hebben. Er zijn verschillende systemen (Skilled-Designated Area Sponsored class, Temporary Skilled Independent Regional Visa,...). Vaak gaat het over tewerkstelling in die regio's van Australië waar mensen voor een bepaalde sector nodig zijn. De grotere steden en hun omgeving maken geen deel uit van deze regio's. Ten slotte vermelden we de 'Employer nomination'. Indien voor functies voor hoogopgeleide personen geen Australische kandidaat gevonden wordt, kan men beroep doen op een migrant.

A

1. Australië

Australië & migratie

- Familiale migratie

De aanvrager moet onderhouden kunnen worden door een Australiër of iemand met een permanente verblijfsvergunning. Je moet met deze persoon ofwel getrouwd zijn of op zijn minst het bewijs van een duurzame relatie kunnen leveren (min. 1 jaar).

- Businessmigration

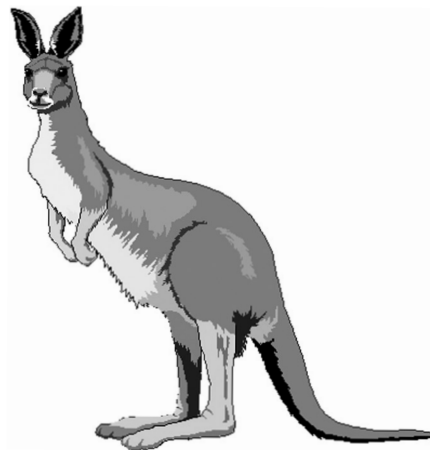
Australië probeert zoals Canada op een proactieve wijze ondernemers en investeerders aan te trekken. Hiervoor zijn verschillende systemen, waaronder :

De Bedrijfseigenaar (Business Owner) moet onder meer een minimale jaarlijkse omzet van 500.000 Australische dollar kunnen voorleggen, jonger zijn dan 45 en over een ondernemingsplan beschikken. In zijn onderneming zullen ook minimaal 2 voltijdse werknemers moeten werken die geen familiale banden hebben met de eigenaar.

De investeerder (Investor Class) moet onder meer kunnen aantonen dat hij/zij gedurende de twee jaar voor haar aanvraag over een kapitaal beschikte van minimum 2.500.000 Australische dollar. De aanvrager moet ook bereid zijn om 1.500.000 Aus. Dollar te beleggen in staatsbons voor een minimale periode van 4 jaar. De aanvrager moet jonger dan 45 zijn.

- Humanitaire migratie

Naast de vluchtelingen die in aanmerking komen voor een permanent beschermingsvisum (permanent protection visa) vallen onder de humanitaire migratie ook de tijdelijke visa. Dit zijn bijvoorbeeld : Het werkvisum, het studentvisum en het werkvakantievizum (met bepaalde landen is er een afspraak dat jongeren tot hun 30 tijdens hun vakantie van maximum 1 tot 2 jaar mogen werken).

A

1. Verenigde Staten

Verenigde Staten & migratie

Tijdelijk visum

Dit visum kan verkregen worden door toeristen, studenten, stagiairs, voor tijdelijk werk, voor verdragshandelaars,... De geldigheidsduur bedraagt maximaal 6 maanden.

Green Card

De 'Green Card' is het bekendste systeem uit de V.S. Indien je gedurende 5 jaar houder bent geweest van deze verblijfsvergunning kan je een aanvraag tot Amerikaans burgerschap indienen. Er zijn drie categorieën :

- Via familierelaties : De voorrang gaat uit naar de directe aanverwanten, maar ook verdere verwanten kunnen aan bod komen
- Het werkcertificaat met volgende categorieën in dalende volgorde van prioriteit :
 - 'Priority workers'. Mensen zoals wetenschappers, sportlui, kunstenaars, die over buitengewone talenten beschikken.
 - 'Advanced professional degrees'. De aanvrager dient over een diploma te beschikken dat gegeerd en aangeschreven is door Amerikaanse werkgevers.
 - Gekwalificeerde en niet gekwalificeerde werknemers, die een jobaanbod hebben van een Amerikaanse werkgever.
 - Investeerders. Zij dienen minimaal 1 miljoen USdollar te investeren waarmee minstens 10 nieuwe werkplaatsen gecreëerd worden.
 - Een migrant die kan zorgen voor de invulling van een werkaanbieding waarvoor niemand op de Amerikaanse arbeidsmarkt gevonden werd.
- Diverse : aanvragers die niet aan de bovenvermelde voorwaarden voldoen kunnen nog steeds hun kans wagen door deel te nemen aan de 'Green Card Lottery'. Indien je aanvraag onder deze noemer aanvaard wordt, belandt jouw naam in een pot waaruit een beperkt aantal deelnemers geloot wordt.

Jaarlijks worden er ongeveer 650.000 'green cards' uitgereikt (De VS telt ongeveer 290 miljoen inwoners. Het aantal uitgereikte 'green cards' bedraagt dus 0,25% ten opzichte van de totale bevolking). 300.000 voor familierelaties, 300.000 voor het werkcertificaat en 50.000 via loterij.

B Het Europees economisch migratiebeleid, een geschiedenis in wording

Het omgaan met migratiestromen en migranten is een uitdaging die niet enkel op regionaal en nationaal niveau moet aangegaan worden. De laatste jaren heeft de Europese Unie duidelijk laten blijken dat een Europees migratiebeleid op termijn noodzakelijk is.

Europa & migratie

Een belangrijk moment in de korte geschiedenis naar de aanloop van een Europees migratiebeleid is de ondertekening in 1985 van het Schengen-verdrag door een aantal Europese staten. Dit verdrag geeft een grotere bewegingsvrijheid binnen de zogenaamde Schengen-zone, maar maakt het tegelijkertijd moeilijk om van buiten deze zone binnen te komen. Het is in die context dat men is gaan spreken van een 'Fort Europa'. Met de oprichting van de Schengen-zone ontstaat ook het Schengen-informatiesysteem. Het is in oorsprong een fichebak met gegevens over internationale criminelen, maar wordt later, voornamelijk met de invoering van het Eurodac (digitale vingerafdruk voor alle nieuwe asielzoekers en migranten), een Europese databank die een overzicht biedt van alle nieuwkomers. Tot slot is het zo dat de bestaande Schengen-leden beslissen wie zich kan aansluiten. Het nieuwe lid moet daarbij vooral kunnen bewijzen in staat te zijn een grondige controle te hebben over zijn buitengrenzen.

In 1990 wordt het Verdrag van Dublin ondertekend. Het bepaalt dat het Europees land waar de asielzoeker het eerst voet aan wal zet, de aanvraag moet behandelen. Dit verdrag werd pas in 1997 geratificeerd. Vele landen wezen er op dat dit principe immers tot een ongelijke spreiding van asielaanvragen zou leiden.

Het Verdrag van Amsterdam (1997) wil met de constructie van een Europese 'vrije en rechtvaardige ruimte' het migratie- en asielbeleid Europees maken. De speciale top van Tampere in 1999 moet hieraan een concrete invulling geven. Tijdens deze top werd vooral nagedacht over een strategisch project dat de contouren van een Europees economisch migratiebeleid moet schetsen. Het perspectief van de Europese Unie omtrent een economisch migratiebeleid wordt in de eerste plaats bepaald door te kijken naar de noden van de Europese arbeidsmarkt en dit in functie van de verdere ontwikkeling van de Europese welvaart. Het zijn dan ook de doelstelling van de Lissabon-strategie (maart 2000) die hiervoor het achterliggende kader vormen.

In 2001 neemt de Commissie een richtlijn aan die de voorwaarden schetst voor de toegang en het verblijf van burgers van derde landen op Europees grondgebied en dit in het kader van een zelfstandige economische activiteit of arbeid in loondienst. Ondanks de positieve reacties van verschillende Europese instellingen, beperkte de Europese Raad zich tot een eerste lezing van het document.

De Europese Raad legt in haar bijeenkomst te Thessaloniki in 2003 wel de nadruk op de noodzaak van een Europees migratiesysteem ten opzichte van burgers van derde landen. Een belangrijke bemerking is meteen dat dit Europees beleid rekening zal moeten houden met de ontvangstcapaciteiten van elke lidstaat. Het zal dus de lidstaat zijn die bepaalt hoeveel migranten het wil toelaten. In het verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa staat onder artikel III- 267 :

“ De Unie ontwikkelt een gemeenschappelijk immigratiebeleid, dat erop gericht is in alle stadia te zorgen voor een efficiënt beheer van de migratiestromen, een billijke behandeling van onderdanen van derde landen die legaal op het grondgebied van de lidstaten verblijven, en een intensievere preventie en bestrijding van illegale immigratie en mensenhandel”.

Op dit ogenblik is er dus nog geen Europees migratiebeleid. De Europese Commissie heeft recent wel een belangrijke stap genomen door in het kader van een ‘Groenboek’ (*Green Paper. On an EU approach to managing economic migration*) de lidstaten en regio’s een aantal belangrijke vragen omtrent dit toekomstig beleid voor te leggen. Daarnaast worden ook de ‘best practices’ van de verschillende lidstaten in het kader van de Lissabon-strategie en de manier waarop nieuwkomers daarin een rol spelen, verzameld. Met al deze informatie wil de Commissie voor eind 2005 een plan voorleggen dat de basis moet vormen voor een Europees economisch migratiebeleid.

Het zal echter nooit de bedoeling zijn dat dit beleid de migratiepolitiek van de lidstaten en de regio’s ten volle bepaalt. Er zullen echter wel een aantal belangrijke gemeenschappelijke regels moeten afgesproken worden (een Europees wetgevend kader). Door het Schengen-verdrag is het immers zo dat migranten binnen de Schengen-zone vrij kunnen bewegen. Verschillende regels voor economische migratie binnen de landen van de Schengen-zone zouden daardoor tot ongewenste effecten kunnen leiden. Het doel van een Europees economisch migratiebeleid is in de eerste plaats dan ook bedoeld om tot een harmonisatie van de verschillende wetgevingen omtrent migratie te komen.

Naast dit alles vermelden we tot slot dat de lidstaten voor 12 januari 2007 de richtlijn 2004/114/EG in hun nationale of regionale wetgeving moeten omzetten. Deze richtlijn behandelt het statuut van studenten uit derde landen. De toelatingsvoorwaarden voor studiedoeleinden, de mobiliteit van die studenten op het Europees grondgebied en onder meer het kader van de economische activiteiten van deze studenten worden met deze richtlijn duidelijk bepaald.

Tegen 23 januari 2006 dient ook de richtlijn 2003/109/CE met betrekking tot het statuut van langdurig verblijvende derdelanders in nationale wetgeving omgezet te worden. Dit statuut verleent de bezitter ervan dezelfde behandeling als nationale residenten op het vlak van toegangsvoorwaarden tot de arbeidsmarkt en de tewerkstellings- en arbeidsvoorwaarden. Deze richtlijn heeft tot doel de mobiliteit van derdelanders op de arbeidsmarkt van de Europese Unie te bevorderen.

C Duitsland: een voorbeeld voor Europa?

In augustus 2000 introduceerde Duitsland een 'green card'-systeem. Hiermee wil Duitsland voornamelijk hoog gekwalificeerd IT-personeel aantrekken. In tegenstelling tot de VS geeft de 'green card' in Duitsland geen recht op een permanente verblijfsvergunning, maar op een maximaal verblijfsrecht van 5 jaar.

Duitsland & migratie

Nog in het jaar 2000 richtte de Duitse regering een commissie op die voorstellen moest uitwerken voor een immigratie- en integratiebeleid. De commissie stelde uiteindelijk voor om :

- een gecontroleerd immigratieprogramma op te stellen. Dit programma zou migranten moeten aantrekken met eigenschappen die het integratieproces op zowel de arbeidsmarkt als in de maatschappij kunnen vergemakkelijken. Via een puntensysteem zouden er zo jaarlijks 20.000 mensen worden aangetrokken. Educatie, leeftijd en taalvaardigheid bepalen het aantal behaalde punten.
- de asielprocedure te versnellen en het moeilijker te maken om frauduleuze aanvragen een kans op succes te geven.
- doorgedreven inspanningen te leveren om te komen tot een snelle integratie van de nieuwkomers.

In 2001 stelde de coalitie van Sociaal-Democraten en Groenen een wet voor die deze voorstellen overnam. De wet voorzag ook een kader voor migranten die in Duitsland een eigen zaak willen oprichten. De wet werd goedgekeurd, maar uiteindelijk door het Federale Hof, in een rechtszaak die gestart werd door de conservatieve oppositie, tegengehouden. In 2003 introduceerde de coalitie de wet opnieuw. Zij werden ditmaal echter geconfronteerd met een meerderheid van de christen-democraten in het Hogerhuis. Na onderhandelingen werd de wet goedgekeurd, maar met de verwijdering van het puntensysteem zoals dat origineel was voorgesteld. De huidige wet ziet er nu zo uit :

- Hoog gekwalificeerde niet EU-burgers zoals wetenschappers of topmanagers, kunnen een verblijfsvergunning krijgen voor de duur van hun opdracht. Bedrijven moeten echter kunnen aantonen dat er voor deze jobs niemand op de Duitse arbeidsmarkt beschikbaar is.
- Zij die een zaak willen oprichten moeten minimaal 1 miljoen Euro investeren en minimaal 10 nieuwe jobs creëren. Er bestaat geen limiet op het aantal aanvragen.
- Er werden taalklassen ingericht. De lessen zijn verplicht en niet opdagen kan serieuze gevolgen hebben met betrekking tot de verblijfsvergunning.
- De uitwijzing van migranten voor veiligheidsredenen werd vergemakkelijkt. Het wordt in deze optiek ook makkelijker om religieuze extremisten uit te wijzen.

Het valt af te wachten of dit systeem Duitslands nood aan hoog gekwalificeerde migranten zal ledigen. Analysten en critici hebben vooral hun bedenkingen bij de afwezigheid van een puntensysteem. Volgens hen is dit systeem totnogtoe het best in staat gebleken (cfr. Canada,...) om hoog gekwalificeerden aan te trekken.

D Het Belgisch economisch migratiebeleid

Op dit ogenblik voert België een migratiebeleid dat gecontroleerd wordt door middel van de individuele aflevering van werkvergunningen en door de toegestane tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten (Wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers en het KB van 9 juni 1999 ter uitvoering van deze wet). Er zijn drie soorten arbeidskaarten.

België & migratie

De arbeidskaart A is voor onbepaalde duur geldig voor alle in loondienst uitgeoefende beroepen en voor alle werkgevers. De arbeidskaart A wordt toegekend aan de buitenlandse onderdaan die, over een maximale periode van tien jaar wettig en ononderbroken verblijf onmiddellijk voorafgaand aan de aanvraag, bewijst dat hij vier jaar arbeid met een arbeidskaart B heeft verricht. De werkgever die de buitenlandse onderdaan met die arbeidskaart in dienst neemt, is aan geen enkele formaliteit onderworpen.

De arbeidskaart B wordt afgeleverd aan de buitenlander voor wie een werkgever een vergunning tot tewerkstelling van een buitenlandse werknemer heeft gekregen. Ze is beperkt tot tewerkstelling bij één werkgever en geldig voor de maximale duur van één jaar (jaarlijks hernieuwbaar). Het afleveren van een vergunning tot tewerkstelling en van een arbeidskaart B wordt normaliter bedongen door een voorafgaand onderzoek van de arbeidsmarkt. Er zijn echter afwijkingen voorzien op dit onderzoek (voor bv. hoog gekwalificeerde beroepen, hetgeen betekent dat er minimaal een netto maandloon van 1.424 Euro per maand wordt uitbetaald).

De arbeidskaart C is een persoonlijke werkvergunning van bepaalde duur, die geldig is voor alle in loondienst uitgeoefende beroepen en voor alle werkgevers in België. Ze is maximaal 12 maanden geldig en hernieuwbaar, maar ze verliest alle geldigheid indien de houder ervan zijn recht op of machtiging tot verblijf verliest.

In 2001 werden voor Vlaanderen 5930 arbeidskaarten A & B afgeleverd en 10.445 arbeidskaarten C. In totaal werden er dus 16.375 arbeidskaarten afgeleverd, terwijl er 18.231 aanvragen waren. Dit cijfer, en dan vooral de aflevering van de arbeidskaarten C, is echter misleidend. Het is namelijk zo dat de meeste arbeidskaarten C worden afgeleverd aan asielzoekers wiens aanvraag ontvankelijk is verklaard, voor kandidaten voor gezinshereniging die zich op het Belgisch grondgebied bevinden en geregulariseerd. De aanwezigheid van deze mensen op de Belgische arbeidsmarkt is dus het gevolg van een recht op verblijf. Zij verkregen hun werkvergunning dus niet op basis van een economisch migratiebeleid.

In de praktijk gaat het dus om de economische gevolgen van migratie van humanitaire aard in de brede zin van het woord. Het is uiteraard wenselijk om mensen die hier mogen verblijven ook alle kansen op de arbeidsmarkt en dus een snelle integratie te bieden. Het zou echter een foute interpretatie zijn om dit als een doordacht economisch migratiebeleid te aanzien. In de praktijk wordt de economische migratie op individueel niveau in België voornamelijk via de arbeidskaart B geregeld.

Een actief Vlaams migratiebeleid: een aantal bedenkingen

Een actief Vlaams migratiebeleid moet opgesplitst worden in een economisch migratiebeleid en een humanitair migratiebeleid. Het is belangrijk om dit onderscheid van in het begin duidelijk te maken.

Vlaams migratiebeleid

Het idee van een actief Vlaams economisch migratiebeleid vertrekt duidelijk vanuit een win-win perspectief. Opportuun voor Vlaanderen als gastheer en opportuun voor de buitenlander als gast in onze regio. Dat beleid moet dus vertrekken vanuit een correcte analyse van de economische en maatschappelijke noden van Vlaanderen. In tegenstelling tot de 'economische boom' die we rond de jaren 1960 gekend hebben en waar vooral laaggeschoolde werknemers nodig waren, kenmerkt de huidige economische realiteit zich door een zich steeds verder ontwikkelende informatiemaatschappij. Op dit moment heeft Vlaanderen vooral nood aan hooggeschoolde werkkrachten met mondiale netwerken.

Het is normaal dat deze benadering heel wat vragen uitlokt. Is het geen al te egoïstische benadering? Berooft men het thuisland van de migrant hiermee niet van hun belangrijkste, lees menselijke kapitaal? Over de mogelijke consequenties van een 'brain drain' mogen we niet licht heengaan. We moeten zeker bereid zijn om over compensaties te praten. We moeten echter ook bereid zijn om op een nuchtere manier het fenomeen van de 'brain drain' in te schatten.

In het groenboek van de Europese Commissie (zie boven) spreekt men van het organiseren van een 'brain circulation'. Met het land van herkomst kunnen bijvoorbeeld afspraken gemaakt worden over de reïntegratie van hun burgers na hun verblijf in Europa. Daarnaast helpt het misschien ook om hier één en ander vanuit het perspectief van de migrant te bekijken. Deze trekt vaak uit zijn land weg omdat daar geen kansen voor hem zijn en hij er zijn talenten niet kan valoriseren. Bovendien is het zo dat deze mensen hun thuisland de rug niet toekeren. Het jaarlijkse globaal bedrag aan 'remitances' (geld dat door migranten naar hun familie wordt opgestuurd) is hoger dan het globaal bedrag dat aan ontwikkelingshulp wordt gegeven. De wereldbank onderzoekt momenteel de mogelijkheden om al deze overschrijvingen efficiënter en goedkoper te laten verlopen.

Het ontwikkelen van een economisch migratiebeleid betekent ook niet, zoals reeds eerder vermeld, dat er minder aandacht besteed moet worden aan diegenen die om humanitaire redenen hun land verlaten en zich bij ons wensen te vestigen. We zijn er van overtuigd dat een transparant onderscheid tussen beide in het voordeel is van beide groepen. Zoals hier boven reeds vermeld is er op dit moment nauwelijks sprake van een economisch migratiebeleid in België. Mensen die in ons land aankomen kunnen nu slechts om politieke redenen asiel aanvragen. Dit brengt met zich mee dat er heel wat aanvragen ingediend worden die weinig kans maken op het verlenen van het vluchtelingenstatuut. Dat is tijdsverlies voor deze mensen, maar brengt ook met zich mee dat diegenen die er wel in aanmerking voor komen, veel langer moeten wachten op de afhandeling van hun dossier.

Waarom een Vlaams migratiebeleid? De reden hiervoor is eenvoudig. Zoals voor vele beleidsdomeinen is het ook voor migratie zo dat een beleid het best is wanneer het wordt afgestemd op de lokale behoeften. De economische en maatschappelijke structuur van Vlaanderen is verschillend dan die van Brussel en Wallonië en daarom is het Vlaams niveau ook het best in staat om met die structuren rekening te houden. Het is de logica van het subsidiariteitsbeginsel.

Een coherent beleidskader voor Vlaanderen en België

Vlaams migratiebeleid

Wanneer we de situatie in Canada en Québec vergelijken met die van België en Vlaanderen in Europa dan komen we tot een aantal interessante parallellen. Op het Noord-Amerikaanse continent voeren de Verenigde Staten en Canada een actief immigratiebeleid dat uiteraard vooral Engelstalige migranten of migranten die zeker Engels willen leren aantrekt. In die grote "oceaan van honderden miljoenen Engelstaligen" wil Québec ook eenzelfde actief immigratiebeleid voeren, om dezelfde economische redenen, maar tegelijk wil het ook zijn culturele eigenheid en taal behouden, in de wetenschap dat de druk of de aantrekkingskracht van het Engels enorm is. Daarom heeft Québec sedert ... een akkoord afgesloten met de Canadese federatie om binnen het Canadese immigratiebeleid zijn eigen beleid te kunnen voeren. Dit gaat dan vooral over het aantal migranten dat Québec jaarlijks opneemt in het kader van de totale Canadese immigratie en over het eigen recruiterings-, onthaal- en inburgeringsbeleid dat Québec kan voeren met als doel ervoor te zorgen dat deze migranten Franstalig zijn of het zo snel mogelijk zouden worden. Québec heeft hiertoe verscheidene diplomatieke vertegenwoordigingen in Franstalige landen over de hele wereld enerzijds en voert een doorgedreven inburgeringsbeleid anderzijds.

Concreet komt het erop neer dat Québec in zijn driejaarlijkse immigratieplannen duidelijk programmeert hoeveel migranten het wil opnemen, welk statuut (economisch, humanitair of familiehereniging) zij hebben en hoeveel er al Frans (kunnen) spreken op het ogenblik dat zij voet zetten op Québecse bodem. Zo bepaalt het huidige plan 2005-2007 dat Québec men tot 48.000 toegelaten immigranten wil komen in 2007 (waarbij men in 2004 tussen de 40.000 en de 44.000 personen toeliet) en dat de helft daarvan al het Frans moet kennen nog voor ze uit hun land van oorsprong emigreren, wat doorgaans impliceert dat ze uit een land komen waar Frans een officiële taal is.

Het grootste deel van de Québecse immigranten dient volgens het plan van economische aard te zijn. Het gaat om een groep van 30.900 personen in 2007, wat dus bijna driekwart van het totaal impliceert. Bij benadering 90% van deze groep zijn personen met een bepaalde beroepskwalificatie die door de lokale arbeidsmarkt gevraagd wordt, de anderen zijn zakenmensen.

Inzake familiehereniging of de zogenaamde volgmigranten verwacht het plan tegen 2007 zo'n 10.000 mensen per jaar. Daarnaast verwacht Québec jaarlijks 7000 asielzoekers in het kader van de "humanitaire immigratie".

Een ander interessant punt in de aanpak van de Québécois is dat ze aan het opstellen van het hele driejaarlijkse immigratieplan een soort openbare overleg- en consultatieprocedure laten voorafgaan. De regering dient haar ontwerpplan in bij het parlement en vervolgens laat het parlement dan aan de Québecse bevolking weten dat zij opmerkingen en vragen allerhande binnen een termijn van enkele maanden inwacht. Vervolgens worden alle binnengekomen reacties doorspeeld naar een commissie van het parlement die dan een hele reeks van organisaties en individuen voor een hoorzitting uitnodigt.

Concreet zijn het meestal organisaties uit het middenveld, zoals werknemers- en werkgeversorganisaties of belangenbehartigers van allochtone groepen die een document aan het parlement afleveren waarin ze hun gefundeerde bedenkingen bij het ontwerp-driejarenplan uiteenzetten, maar ook individuele burgers kunnen gehoord worden. Na de hoorzittingen stuurt de regering haar ontwerpplan al dan niet bij waarna het van kracht wordt. Het interessante van deze procedure is dat de Québecse overheid actief op zoek gaat naar een maatschappelijk draagvlak voor haar immigratiebeleid, al dient gezegd dat dit om historische redenen veel groter is dan op het oude continent.

Tot zover deze beknopte schets van de situatie in Québec. Wat kunnen we hier nu uit leren voor Vlaanderen in België en de Europese Unie? Er zijn zeker (soms belangrijke) verschillen maar de gelijkenissen zijn politiek en maatschappelijk meer dan bruikbaar.

Een coherent beleidskader voor Vlaanderen en België

Vlaams migratiebeleid

Daarmee bedoel ik dat de Europese Unie vergelijkbaar is met het Noord-Amerikaanse subcontinent. Niet qua taalhomogeniteit natuurlijk maar wel t.a.v. de positie die het Nederlands als middelgrote (sommigen zeggen kleine) taal inneemt t.o.v. de grote Europese talen die haar omringen of toch niet zo veraf liggen: Engels, Frans, Duits, Spaans, Italiaans.

Dit kan men vergelijken met de plaats van het Frans in verhouding tot het Engels in Canada en de V.S. Dat betekent dat een deelstaat zoals Québec en Vlaanderen die een actief immigratiebeleid wil voeren daarbovenop ook een soort taal- en inburgeringsbeleid zal moeten voeren. Dit is niet alleen een noodzakelijk maar ook een legitiem beleid: kleinere taal- en cultuurgemeenschappen kunnen enkel op de golven van de globalisering meesurfen als ze hun bootje met extra materiaal uitrusten. Grote talen en grote landen kunnen het zich veroorloven hun slagschepen of tankers gewoon het ruime globale sop te laten kiezen, dat ze hierbij soms golven maken die de kleinere bootjes overspoelen is hen meestal bijzaak.

Er zijn twee pistes denkbaar: ofwel trekt de EU het immigratiebeleid naar zich toe, ofwel blijft het een bevoegdheid van de lidstaten. In beide gevallen dient Vlaanderen een akkoord, een protocol, een verdrag met Europa of België (of met beide) af te sluiten waarin het aangeeft welk aandeel van de migratie het op zich wenst te nemen en welke vormen van selectie-, onthaal- en inburgeringsbeleid het zich in dit verband voorbehoudt.

Uiteraard moet Vlaanderen hierbij dan ook middels immigratieplannen voor een bepaalde termijn bepalen hoeveel migranten van welk statuut het zal toelaten.

Tot slot wil ik ook graag een lans breken voor het invoeren van een openbare overleg- en consultatieprocedure zoals die in Québec bestaat. Het is immers van het grootste belang dat het maatschappelijk debat over migratie in stromend water terechtkomt en niet zoals nu in stilstaand water (of moeten we zeggen moeras?) ligt te rotten. Uiteraard mag men dit alles niet te idyllisch voorstellen. Het riskeert zeker in het begin een hard debat te worden.

Gaandeweg ga ik er van uit dat de gewenning bij de bevolking er zal toe bijdragen dat men meer en meer aanvaardt dat we willens nillens een immigratiesamenleving worden en dat daarvoor stukje bij beetje een echt draagvlak ontstaat en groeit. Dit draagvlak zal er komen in zoverre de bevolking kan vaststellen of de overheid erin slaagt een efficiënt inburgeringsbeleid uit te voeren. D.w.z dat nieuwe immigranten op korte tijd onze taal kunnen leren, onze maatschappij leren kennen en de brug naar de arbeidsmarkt vinden. Dat laatste zou moeten meevallen aangezien immigranten veel meer dan nu toegelaten zouden worden i.f.v. hun kwalificaties en de ermee overeen stemmende vraag op de arbeidsmarkt.

Samengevat dienen we dus :

- 1 een visie te ontwikkelen op een eigen immigratiebeleid
- 2 contacten te leggen, gesprekken voor te bereiden en vervolgens onderhandelingen te voeren met de federale en desgevallend de Europese overheid om tot afspraken te komen hoeveel immigranten Vlaanderen jaarlijks zou toelaten, waarbij wordt vastgelegd hoeveel immigranten om economische redenen, hoeveel om redenen van familiehereniging en hoeveel om humanitaire redenen tot de totale groep behoren
- 3 met driejarenplannen inzake immigratie te werken
- 4 deze plannen in samenwerking met het Vlaams Parlement aan een openbare procedure van advies en inspraak van de bevolking te onderwerpen om op die manier ook het maatschappelijk draagvlak te vergroten.